

12.11.2014 (November)

Kommer ogräsfrön in i grönsaksfälten med utsädet?

Arto Vuollet
Sakkunnig inom trädgårdsproduktion
ProAgria SLF

Mycket besvärliga invasiva ogräsarter har etablerat sig också på odlingar med frilandsgroönsaker. Man har frågat om ogräsfrön också kommer med grönsaksfrön, eftersom invasiva ogräsarter har observerats på några morotsfält under den senaste växtsäsongen.

En liten andel ogräs, mellan 0,1 och 1 % beroende på art, är tillåtet i standardutsäde med grönsaksfrön för professionell odling. Om man utifrån dessa procentsatser beräknar hur mycket ogräsfrö som teoretiskt skulle kunna komma ut på åkern, skulle det vara mindre än ett gram per hektar för arter med små frön och således liten utsädesmängd, eftersom det bara behövs några tiotals gram frö per hektar. För direktsådda morötter med större frön skulle den maximala mängden främmande frön vara några tiotals gram per hektar, om det sås några kilo per hektar. Många grönsaksgrödor som kål och sallad odlas på professionella odlingar från uppdragna plantor och inte från direktsädd. I Finland är arealerna för grönsaksodling och därmed också utsädesmängderna mycket små och särskilt jämfört med andra åkerväxter.

De särskilt besvärliga ogräsen hönshirs och kavelhirs är inte uttryckligen förbjudna i utsädespartierna, vilket är fallet med flyghavre. Livsmedelsverket har därför inte rätt att förbjuda försäljning av utsädespartier som innehåller till exempel hönshirs. De informerar om skadliga invasiva arter som de har hittat i fröblandningarna till försäljarna. Livsmedelsverket rekommenderar i dessa fall verksamhetsutövaren att informera köparen om de invasiva ogräsarterna. Säljaren kan också själv dra tillbaka utsädespartier från marknaden.

Fröpartiets kvalitet bestäms av fröproducenten

För att säkerställa tillgången på grönsaksfrön odlas och produceras dessa i olika delar av världen, både på norra och södra halvklotet. Odling av frön av olika grödor kräver olika klimatförhållanden och jordmåner. Arbetskraftskostnader och den sociala stabiliteten i landet påverkar också valet av ort. Det växer naturligtvis även ogräs på odlingarna. De skördade fröna sorteras och förbehandlas av fröproducenterna. De professionella grönsaksfrön som säljs i Finland är i princip noggrant sorterade i till exempel Nederländerna. Fröerna förpackas ofta i portionsstorlekar om 2 500 eller 10 000 frön. Hos fröproducenterna avgörs det hur väl deras utrustning kan avlägsna ogräsfrön och vad fröpartierna i slutändan kommer att innehålla. Partier med standardutsäde för professionella grönsaksodlingar bör

vanligtvis inte innehålla frön av skadliga invasiva arter, men det kan alltid finnas art- och partispecifika skillnader.

De invasiva ogräsen hönshirs och kabelhirs sprids nu på våra åkrar och gårdsplaner med olika fröblandningar. Frön från invasiva arter finns i jordförbättrings- och renoveringsblandningar, fågelmat samt i landskaps- och viltfröblandningar. Kommersiella frön som säljs till hobbyodlare kan också innehålla frön från invasiva ogräs. När invasiva arter börjar sprida sina frön, sprids fröna också ut med maskiner och redskap, däck, fåglar, djur och stallgödsel.

Hönshirs trivs särskilt bra i radodlingar och på våta ställen

På åkermark hittar man ofta hönshirs först i körspåren och på de blötare ställena på åkern. När groddplantor från invasiva arter upptäcks måste bekämpningen påbörjas omedelbart. Manuell ogräsbekämpning av nya små förekomster är viktig. Hönshirs trivs särskilt bra i radodlingar, eftersom det finns gott om ljus och utrymme mellan raderna, vilket gynnar arten. Ju längre växtsäsongen är, desto mer gynnas hönshirs, vilket är anledningen till att den har etablerat så sig väl i europeiska majsodlingar.

Flera herbicider är effektiva mot hönshirs, men arten har redan utvecklat resistentastammar mot vissa bekämpningsmedel och därför måste herbiciderna varieras. Som en odlingsteknisk förebyggande åtgärd är en fungerande dränering bra, eftersom hönshirs gror och trivs i miljöer med mycket vatten. Ineffektiv dränering i delar av åkern kan därför orsaka en konstant och stor olägenhet. På internet finns redan mycket information om hönshirs och dess bekämpning.

Om du misstänker att ogräs kommit med utsädet, är det bäst att reda ut saken med din fröleverantör och eventuellt kontrollera (det återstående av) fröpartiet själv.